

*Pārskata ziņojums
par Jelgavas novada bāriņtiesas
darbu 2021.gadā*

Jelgava

2022

1. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana vecākiem

Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas aizgādības tiesības un atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pārtrauktas							
Vecāku skaits	10	6	14	10	11	12	16
Bērnu skaits	9	8	23	17	9	17	25
Atjaunotas							
Vecāku skaits	1	8	5	2	3	6	8
Bērnu skaits	3	13	7	4	3	9	7

Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;
- 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu;
- 6) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības, nepildot tiesas nolēmumu lietā, kas izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, ja tas nodara būtisku kaitējumu bērnam un, ja nepastāv otram vecākam šķēršļi īstenot bērna aprūpi.

Bāriņtiesa, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu.

Ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai. Bāriņtiesai ir tiesības lemt par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pirms šā panta ceturtajā daļā

noteiktā termiņa iestāšanās, ja tas ir bērna interesēs.

Vienpersoniskie lēmumi

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pārtrauktas Vecāku skaits	10	6	14	10	11	12	7
Bērnu skaits	9	8	23	17	9	17	11

Ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

- 1) bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;
- 2) bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas;
- 3) bērna izņemšanu no audžuģimenes;
- 4) pirmsadopcijas aprūpes pārtraukšanu.

Ja nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, piespiedu izpildes procesā bērnu nodod bāriņtiesas pārstāvim turpmāku darbību veikšanai un ja bērnu nav iespējams nekavējoties nogādāt uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

- 1) bērna šķiršanu no ģimenes un nogādāšanu krīzes centrā vai citos drošos apstākļos un aizliegumu bērna vecākam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem izņemt bērnu no krīzes centra vai citiem drošiem apstākļiem;
- 2) atteikumu paziņot bērna vecākam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem bērna atrašanās vietu vai aizliegumu šīm personām satīties ar bērnu, kamēr tas uzturas krīzes centrā vai citos drošos apstākļos, ja šīs personas var apdraudēt nolēmuma turpmāku piespiedu izpildi un bērna sagatavošanu nogādāšanai atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

Ja bērns vai viņa likumiskais pārstāvis nepiekrīt bērna, kuram radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošo vielu lietošanas dēļ vai kurš cietis no vardarbības, obligātai ārstēšanai vai sociālajai rehabilitācijai vai nepamatoti vēlas to pārtraukt, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, ja tas nepieciešams bērna interešu aizstāvībai, vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna obligāto ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas saņemšanu.

Aprūpes iestāde

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu aprūpes iestādē, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt pie aizbildņa vai audžuģimēnē vai ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimēnē konkrētam bērnam nav piemērota. Aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimēnē. Aprūpes iestādē ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpes izbeigšanu aprūpes iestādē, ja:

- 1) bērna vecākiem ir atjaunotas pārtrauktās vai atņemtās aizgādības tiesības;
- 2) bērnam ir nodibināta aizbildnība;
- 3) bērns tiek nodots audžuģimenei;
- 4) likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums par bērna adopcijas apstiprināšanu.

Audžuģimenes

	2017.gads	2018.gads	2019.gads	2020.gads	2021. gads
Audžuģimeņu skaits kopā	16	19	23	22	23

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) par audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) par bērna ievietošanu audžuģimēnē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā;
- 4) par audžuģimenes statusa atņemšanu, ja bāriņtiesa konstatē, ka audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm;
- 5) par audžuģimenes statusa izbeigšanu, ja audžuģimene pati ir izteikusi tādu vēlēšanos.

3. Adopcija

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Atzīti par adoptētājiem (personu skaits)	6	3	9	14	7	6	1
Pieņemts lēmums par adopcijas atbilstību bērna vislabākajām interesēm (bērnu skaits)	2	3	4	6	7	4	1
Adopcija apstiprināta tiesā (bērnu skaits)	1	5	2	6	5	1	0
Uz ārvalstīm adoptēto bērnu skaits	0	0	2	0	0	0	0

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) par piekrišanu bērna adopcijai Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 3) par brāļu un māsu, pusbrāļu un pusbēru šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 4) par to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 6) par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 7) par pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 8) par adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Bez vecāku gādības palikušo bērnu, bāreņu un to personu, kuras vēlas adoptēt bērnu (adoptētāju), uzskaiti veic Labklājības ministrija. Šī informācija tiek iekļauta Adopcijas reģistrā, kuram ir ierobežotas pieejamības statuss.

4. Aizgādība (personas ar ierobežotu rīcībspēju)

	2020	2021
Aizgādībā esošās personas	28	46
Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni mantojumam vai prombūtnē esošās personas mantai	8	3

Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

- 1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- 2) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;
- 3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;
- 4) promesošas vai pazudušas personas mantai;
- 5) testamenta izpildīšanai.

5. Mantu lietas

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna mantiskās intereses Civillikumā paredzētajos gadījumos:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vārdā viņam piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par bērnam piederošas mantas pārdošanu par tīrgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par mantojuma sadalīšanu, bērna mantas (ja tās vērtība nepārsniedz 14000 *euro*) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 4) lemj par bērnam piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14000 *euro*) atsavināšanas, ieķīlāšanas vai apgrūtināšanas ar citām lietu tiesībām lietderīgumu;
- 5) lemj par īpašuma iegūšanu bērnam;
- 6) ieceļ aizbildni tiesisku darījumu noslēgšanai starp bērnu un vecākiem;
- 7) lemj par mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas tiesību atņemšanu, ja pārdzīvojušais laulātais bērnam piekritušo mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi;
- 8) lemj par vecāka atstādināšanu no bērna mantas pārvaldības, ja vecāks pārvalda bērna mantu neatbilstoši bērna interesēm;
- 9) veic citus bērna mantisko tiesību aizsardzības pasākumus.

	2020. gads	2021.gads
Bērnu mantu lietas	48	71

6. Ārlietas

Gadījumos, kad tiek saņemta informācija no ārvalsts kompetentajām iestādēm par Latvijas valstspiederīgo bērnu, kurš šķirts no vecāku vai aizbildņu ģimenes ārvalstī, Tieslietu ministrija nosūta vēstuli attiecīgajai bāriņtiesai, kuras darbības teritorijā savu dzīvesvietu deklarējušas ar ārvalstī dzīvojošo Latvijas valstspiederīgo ģimeni saistītās personas (piemēram, paplašinātās ģimenes locekļi; citi radnieki; personas, kuras kā potenciālos aprūpētājus norādījuši paši vecāki u.c.) un, kuras provizoriski varētu būt bērna potenciālie aprūpētāji Latvijā, un lūdz apzināt konkrētās personas, vai tās vēlas un būtu spējīgas uzņemties bērna aprūpi ilgtermiņā. Vienlaikus Tieslietu ministrija lūdz sniegt bāriņtiesai viedokli par iespējamo jurisdikcijas nodošanu Latvijai.

Jelgavas novada bāriņtiesa šādās lietās ir sniegusi informāciju un sadarbojusies ar Tieslietu ministriju, dažādu valstu vēstniecībām u.c. iestādēm **2 gadījumos (lietās).**

7. Sadarbība ar vispārējās jurisdikcijas tiesām

Bāriņtiesa pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus, kas nepieciešami tiesai šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu;
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai;
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai un atjaunošanai;
- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai;
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētajos gadījumos.

Jelgavas novada bāriņtiesa vispārējās jurisdikcijas tiesās ir pieņēmusi – **10** atzinumus/lēmumus (pēc tiesas pieprasījuma) bērnu interešu nodrošināšanā.

Dalība tiesas sēdēs bērnu un aizgādībā esošu personu interešu nodrošināšanā – bāriņtiesa kopā piedalījās **34** tiesas sēdēs.

Jelgavas novada Administratīvās komisijas sēdēs – bāriņtiesa kopā piedalījās **123** komisijas sēdēs.

8. Bērna nodošana citas personas aprūpē

Viesģimene — laulātie vai persona, kas uz laiku uzņem savā dzīvesvietā bērnu aprūpes iestādē ievietotu bērnu vai bērnu aprūpes iestādē kontaktējas ar tur ievietotu bērnu – Jelgavas novada bāriņtiesā 2021.gadā netika pieņemts neviens šāds lēmums.

Vecāki var nodot bērnu **citas personas aprūpē Latvijā uz laiku**, kas ilgāks par trim mēnešiem, ja pirms nodošanas vecāku dzīvesvietas bāriņtiesa atzinusi, ka šāda nodošana atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt – Jelgavas novada bāriņtiesā 2021.gadā šādi lēmumi tika pieņemti – **2**.

9. Lietvedība

	2020.	2021.
Iesniegumi	289	351
Saņemtā korespondence	650	450
Elektroniski saņemtā korespondence	421	956
Nosūtītā korespondence	876	647
Elektroniski nosūtītā korespondence	769	1375
KOPĀ	3005	3779

10. Bāriņtiesas pieņemtie lēmumi un lietu skaits

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lietvedībā esošo aktīvo lietu skaits (uz 31.decembri)	300	305	329	323	319	345	456
Gada laikā ierosināto lietu skaits	79	92	104	108	86	72	114
Pieņemto lēmumu skaits 2021.gadā kopā	138	153	166	171	140	127	187

Par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšanu pārskata gadā - lēmumu skaits kopā par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem – **3** lēmumi. Bāriņtiesas lēmumi tika atstāti spēkā.

11. Apliecinājumi

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Apliecinājumu skaits	1054	1112	628	538	903	849	827
Iekasēta valsts nodeva kopā (EUR)	8089,-	8546,-	8333,-	6990,-	6758,-	6218,-	7555,-